

ՕՏԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ

ԹԹԻՍԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եթիս բարեգործութիւնները Վերջին ժամանակներում Թուսաց եկեղեցական ծխական կանոնադրութիւնը մի քանի անգամ յատուկ յանձնաժողովներ ձեռքով ենթարկուել է մի շարք փոփոխութիւնների: 1906 թ. նախագծի համաձայն խրաքանչիւր ծխական համայնք պէտք է ունենայ իւր հոգևոր կազմը, քաղկացած մի քահանայից և մի սաղմոսասածից: Մօտ 3000 հոգի ունեցող համայնքը պէտք է ունենայ մի քահանայ, մի սարկաւազ և մի սաղմոսասած: Հոգևոր կազմի անդամներն ընտրուում և արձակուում են առաջնորդից: Եթէ ծխականներն իրենք ևս ցանկանան հրաւիրել իրենց ուզած անձն հոգևոր պաշտօնի համար՝ կարող են միջնորդել այդ մասին առաջնորդին, բայց այդ հոգևոր պաշտօնի կոչուող անձն պէտք է համապատասխան լինի սահմանուած պահանջներին: Այդպիսի դէպքում յարմարութեանց տեսակէտից թեմական վարչութեանց մէջ յայտարարուում է այն անձանց ցուցակը, որոնց թեմական իշխանութիւնը ճանաչում է իրրե գոհացուցիչ թեկնածուներ հոգևոր պաշտօնների համար: Ծուխը պարտաւոր է հոգալ հոգևոր պաշտօնեայի համար և՛ բնակարան և՛ նիւթական միջոց: Ծխականներ համարուում են ուղղափառ դաւանութեան պատկանող ըլլոր աշխանձինք և նոցա ընտանիքները, որոնք ապրում են ծխի սահմաններում: Խրաքանչիւր ծուխ իւր զաւակներէ կըթուլթեան համար կարող է ունենալ մի և կամ աւելի ծխական ուսումնարաններ, որոնց հոգացողութիւնը վերապահուում է ծխական ինքնավար մարմիններին:

Ծուխը համաձայն իւր միջոցների ու կարիքների կարող է բաց անել և այլ տիպի դպրոցներ, ինչպէս օրինակ, երկրագործական գիւղատնտեսական արհեստների, կարող են հիմնարկել եկեղեցական գրադարաններ, ընթերցարաններ, կիրակնօրեայ դպրոցներ, ապաստարաններ, աղքատանոցներ և այլ բարեգործական հաստատութիւններ:

Ծխական եկամուտները բաժանուում են երեք տեսակի, եկեղեցական, եկեղեցու պաշտօնեաներին և յատուկ ծխականներին պատկանեալ, եկեղեցական կոչուում են այն եկամուտները, որոնք

լինում են յանուն տաճարի, ինչպէս օրինակ մոմավաճառութիւնից, թաւախներից և արկղիկներից և այլ դրամագլուխներ՝ նոյնպէս տաճարին նուիրաբերած: Եկեղեցական պաշտօնեաներին պատկանում են այն եկամուտները՝ որոնք տրւում են նոցա պահպանութեան համար: Ծխական եկամուտներ համարւում են այն գումարները, որ ծխականները միմեանց մէջ ժողովում են, և կամ եկեղեցում յատուկ այդ նպատակով թաւախ են մանածում, և կամ այլ միջոցներով գումար են ձեռք բերում ծխական կարիքների համար գործադրելու, (եկեղեցու, եկեղեցական պաշտօնեաների, դպրոցների և այլ ծխական հաստատութիւնների պահպանութեան համար): Բոլոր եկեղեցական և եկեղեցու պաշտօնեաներին պատկանեալ գումարները, բացառութեամբ եկեղեցու պաշտօնեաների եկամուտներից, գտնւում են ծխի կառավարութեան ներքոյ, որը ծխական խորհրդի որոշումով գործադրում է այդ գումարները իրենց նախատրոշած նպատակների համար: Եկեղեցական գումարները ծախսւում են ընդհանուր թեմական և ընդհանուր եկեղեցական կարիքների վրայ, իսկ մնացորդները եկեղեցական գումարների կարող են գործադրուել և տեղական ծխական կարիքների համար: Եկեղեցական պաշտօնեաների անունով եղած գումարները ծախսւում են միմիայն նրանց համար: Ծուխն ունի իրաւաբանական անձի (юридическое лицо) իրաւունքներ և կարող է ձեռք բերել օրինական կարգով անշարժ կայքեր:

Համաձայն 1906 թ. նախագծի ծխական ինքնակառավարութեան մարմինները հանդիսանում են ծխական ժողովը, և ծխական խորհուրդը՝ Ծխական ժողովում քննւում և վճռւում են եկեղեցական-ծխական կեանքի բոլոր կարեւոր հարցերը: Ծխական ժողովն ընտրւում է ծխական խորհրդի անդամներից, եկեղեցու երեցփոխին, վերաստուգիչ Յանձնաժողովի անդամներին, որոնք քննւում են եկեղեցական խորհրդի հաշիւները, թեկնածուներ հոգևոր պաշտօնեաների նախատրոշուած սահմաններում, որոնում է նիւթական միջոցներ բաւականութիւն տալու ծխական կարիքներին, և այդ միջոցներից կազմում է իւր ծխական դրամարկղը, փնտռւում է միջոցներ ապեղլու ծխականների վրայ՝ բարձրացնելու նրանց բարոյական-կրօնական կեանքը: Ծխական խորհրդի զեկուցման համաձայն՝ ծխական ժողովը իրաւունք ունի նոյն ծխի անդամներից մէկն ու մէկի վատ վարքի մասին եղրայրական դատ անել և յայտնի արատաւորուած անձին նոյն իսկ զրկել ձայնի իրաւունքից ծխական ժողովներում և կամ պաշտօնավարելու եկեղեցական հաստատութեանց մէջ: Ծխական ժողովը ձեռք է առնում միջոցներ կռուելու հակակրօնական և ազանդների ուսմունքի դէմ, որի համար և կարող է կազմակերպել միասիօներական շրջաններ: Կըր-

թական և բարեգործական հաստատութիւններին կից նա կարող է ունենալ և տնտեսական՝ ինչպէս օրինակ փոխատուութեան և թաղման նպաստող զրամարկղներ: Ծխական ժողովը վճռում է ծխականներին ժողովելու որոշ գումարներ և զրամական տուրքեր, որոնք և ունին օրինական ոյժ և կարող են ստանալ դատաստանական ճանապարհով: Ծխական ժողովներում վճռական ձայնի իրաւունք ստանում են 25 տարեկանից ոչ պակաս արական ծխականները, առանց ի նկատի առնելու նրանց նիւթական կարողութեան ցենզը, իսկ զրամական գործերի մէջ վճռական ձայն ունենում են նոքա միայն, որոնք մասնակցում են ծխական ժողովներին կողմից որոշուած տուրքերի վճարման: Չեն թոյլատրւում մասնակցելու ծխական ժողովներին այն անձանց, որոնք գտնւում են քննութեան և դատաստանի տակ այնպիսի յանցագործութեան պատճառով, որ կարող է նորան ենթարկել իրաւունքների սահմանափակման վտանգին: Իրաւունք չունեն մասնակցելու այլ և ազանդաւորները, ուղղափառ հաւատն անարգողները, յայտնի շնացողներ և վատահամբաւ մարդիկ, խոստովանութեան և սուրբ հաղորդութիւնն չընդունող քրիստոնէական պարտքն կատարելու թերացող անձինք, նայած հանգամանքներին, զրկւում են ծխական ժողովին մասնակցելուց:

Հերթական ծխական ժողովները գումարւում են տարեկան երկու անգամ. կարեւոր դէպքերում կարող է և գումարուել արտակարգ ժողով, որպէսզի ծխական ժողովը կայանայ, անհրաժեշտ է՝ որ ներկայ լինեն վճռական ձայնի իրաւունք ունեցող ծխականների 1/10-ը: Նախագահում է ժողովին եկեղեցու աւագ քահանան և կամ նորան փոխարինող քահանան: Վճիռը կայանում է ձայների հաւասար մեծամասնութեամբ: Եթէ նախագահը համաձայն չէ, այդ դէպքում գործը անցնում է գործակալական խորհրդին մասնակցութեամբ ծխական ժողովի ներկայացուցիչների: Աչքի ընկնող կարեւոր վճիռներ ներկայացւում է ի հաստատութիւն թեմական իշխանութեան: Այն ծխականները, որոնք անբաւական են ծխական ժողովի վճիռից, կարող են բողոքել գործակալական խորհրդին: Ծխական խորհուրդը ներկայանում է իբրև ծխական ժողովների վճիռներն իրագործող մարմին: Ծխական խորհուրդը բաղկացած է եկեղեցու պաշտօնեաներից, երեսփոխից, ծխի ներկայացուցիչներից, որոնք ընտրւում են ծխական ժողովում երեք տարով թուով 12 հոգուց ոչ աւելի և այն անձերից, որոնք կառավարում են եկեղեցական հաստատութիւնները: Խորհրդի ընտրուած անդամներից մի երրորդը իւրաքանչիւր տարի հեռանում է և փոխարինում են նորերը: Ծխական խորհրդի նախագահը նոյն անձն է, ինչ որ ծխական ժողովում: Ծխական խորհրդի նիստերը կայանում են համա-

ձայն պահանջած թուի, բայց ոչ պակաս քան ամիսը մի անգամ: Ծխական խորհուրդի վճիռն կայանում է հասարակ մեծամասնութեամբ: Եկեղեցական խորհուրդին պատկանում են հետևեալ ֆունկցիաները. ծխի անդամների կրօնական բարոյական դրութեան վերահսկողութիւնը, խղճի դատաստան այն գործերի վերաբերեալ, որոնք կարող են վերջանալ կողմերի հաշտութեամբ՝ վերջիններիս համաձայնութեան՝ դէպքում. իրականացնելու այն միջոցները, որոնցով պէտք է կոտել հակակրօնական և աղանդների ուսմունքի ընդդէմ. պարտականութիւն հետեւել տաճարի համար ունենալու բարեկարգիչ. վերահսկողութիւն ծխական դպրոցների մէջ զաստանդութեան ուղղութեան վրայ, մասնակցելով և ուսուցիչների թեկնածուների ընտրութեան գործում: Ծխական խորհուրդը ընտրում է ծխական հաստատութիւնների կառավարիչներ: Նորան է թողնւում ծխի նիւթական միջոցները մեծացնելու հոգացողութեան խնդիրը, կառավարելու ծխական հաստատութիւնները, ծխականների թուի ցուցակների վարումն: Իւրաքանչիւր տարի ծխական խորհուրդը իւր գործունէութեան մասին ծխական ժողովին ներկայացնում է հաշիւ:

Ահա վերոյիշեալ կէտերն են եղել 1906 թ. նախագծի էական մասերը: Այդ թուից յետոյ նոյնպէս ենթարկուել են այդ նախագծի մի քանի առանձին կէտերը փոփոխութեան, որովհետեւ յետագայում առաջ է եկել որոշ տենդենցիա սահմանափակելու ծխական ինքնակառավարութեան իրաւունքները, և ուժեղացնել եպիսկոպոսական իշխանութեան վերահսկողութիւնը: Որոշել են ծխականների մասնակցութիւնը ծխական ժողովներում սահմանափակուի ոչ միայն տարիքի կողմից՝ այլ և նիւթական կարողութեան ցենզի: Ծխական ժողովում ուժեղացրած է հոգևոր պաշտօնականների և նախագահի իրաւունքը, որ վերջիններն ժողովից իրենք կարող են հեռացնել անբարեյոյս ծխականներին և առաջարկել փոխարինել նորերով: Սահմանափակուած է նաև ծխականների իրաւունքը եկեղեցու նիւթական միջոցները կարգադրելու նկատմամբ: Մինչև անգամ հանուել է ծխական ինքնակառավարութիւնից եկեղեցական կայքի ու դոյքի վերաբերեալ ունեցած կարգադրութեան իրաւունքը:

Հորան հետոյից արժեքով մոգիստարգրեալ մոգիստիւմն

մեծ է յոգաւոր և ուղարկուող իցով այն մէջ-62 արեւ յոգեւմն արեւն

Հոգեւոր ուսումնարանների բարեկարգութիւնը: Դեկտեմբերի 7-ին Սարատովի Ալէքսէյ եպիսկոպոսի նախագահութեամբ կայացել է խառն վարչութիւնների յանձնաժողովների երկրորդ նիստը գործադրութեան մէջ ղեկելու Հոգեւոր Սեմինարիաների և դպրոցների նոր կանոնադրութիւնը: Նախարարութեանց ներկայացու-

ցիւնները բացասական կարծիք յայտնեցին այդ նոր կանոնադրութեան մասին, ասելով՝ որ թէև շատ ցանկալի է Հոգևոր դպրոցներէ բարեկարգութիւնը (ընթերման) և նոյն իսկ կարևոր, բայց այնպէս, ինչպէս նախագծել է ս. Սինօզը՝ հազիւ թէ նպատակալարմար լինի։ Նախարարութեանց ներկայացուցիչները յայտնեցին բացասական կարծիք հոգևոր գիմնազիանների վեցերորդ դասարանը աւարտող աշակերտներին կլասիկ գիմնազիանների եօթներորդ դասարան ընդունելու խնդրի մասին։ Նախարարութեան համար պարզ չէ, թէ ի՞նչ են ներկայացնում իրանցից վեցդասարանեան հոգևոր գիմնազիանները և ի՞նչեր պէտք է զեկավարեն այդ տիպի դպրոցները, ուստի և հնարաւոր չէ համարում թոյլատրել այդ դպրոցն աւարտող սաներին մտնել կլասիկ գիմնազիան։ Հոգևոր գիմնազիաներում 74 առարկայից շարաթական 21 յատկացուած է կրօնի դասերին, իսկ 12-ը հրգեցողութեան, որից յետոյ հարց է ծագում, թէ միև առարկաներից իւրաքանչիւրին արգիւտք քանի՞ դաս է թողնուած։

Ժողովրդական լուսաւորութեան ներկայացուցիչ Վարանցովսկին ցանկութիւն յայտնեց Հոգևոր գիմնազիանների 6-րդ դասարանի դասընթացը հաւասարեցնել կլասիկ գիմնազիայի նոյն դասարանի դասընթացին։ Միայն այդ դէպքում, փորձի համար, նախարարութիւնը թոյլ կը տայ հոգևոր դպրոցի 6 դասարանից մտնել կլասիկ գիմնազիայի 7-երորդ դասարանը։ Ալէքսէյ եպիսկոպոսը, իրեն յանձնաժողովի նախագահ, յայտնեց նախարարութեանց ներկայացուցիչներին, որ հոգևոր վարչութիւնն անընդունելի է համարում իր համար նախարարութեան պայմանները, ի նկատի առնելով, որ զօրանով ժողովրդական լուսաւորութեան վառչութիւնը անուղղակի նախապահով մեկում է հոգևոր վառչութեան կրթական զօրծի մէջ, եւ հոգևոր դպրոցի բարեկարգութեան փոխաբեց ոչնչանում է նորա ինքնուրոյնութիւնը։

ԱՆԳՆԻՍԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ամերիկական եպիսկոպոսական եկեղեցու գլխաւոր համագումարը Անցեալ Հոկտ. 25-ին Նիւ Եօրկ քաղաքում կայացել է Ամերիկական եպիսկոպոսական եկեղեցու գլխաւոր համագումարը, որն ունի ընդհանուր օրէնսդրական-վարչական ընդթիւ և կայանում է իւրաքանչիւր երեք տարին լրանալուց։ Նախագահել է եպիսկոպոս Ների համագումարին Հարաւային շրջանի Վինսենտ եպիսկոպոսը, իսկ պատգամաւորների ժողովին Բոստոնի երրորդութեան եկեղեցու